

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
Marti
9 21 juliu

Ese totu a opt'a di
Pretinlu pentru Austria
pe jul. dec. . . . . 4 fl. —
Pentru Romania
pe jul. — dec. unu galbenu

Nr.
24.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.
unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
IV.
1868.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PARCULU DE LA TOPCIDERU.

DOINE.

I.

ici n'am spusu eu mandrei mele
 Alu meu doru incinsu de gele ;
 Nici n'am spusu, câ o iubescu,
 De-alu ei doru câ me topescu ...
 Inse anim'a-mi sioptesce,
 Câ si dins'a me iubesce.

N'am voitu ca a mea draga
 Chiaru prin visu sê mê 'ntieléga
 Câtu de fericitu asiu fi,
 Déca dins'a m'ar iubi ...
 Inse anim'a-mi sioptesce,
 Câ si dins'a-asié gandesce.

De candu mandr'a mi-am vediutu,
 In grea bóla am cadiutu, —
 Inse tainic'a tacere
 A ascunsu a mea dorere ...
 Anim'a inse-mi sioptesce,
 Câ si dins'a patimesce.

Spune, dómne, ce sê facu,
 Sê vorbescu, séu sê totu tacu ?!
 Sê-i spunu dóra ce simtiescu, —
 Câtu de tare o iubescu . . ?!
 Dar' mi spune anim'a,
 Câ — nici candu n'a fi a mea !

II.

Am umblatu prin lumea mare,
 Peste dealuri si campii, —
 Cugetam câ pe-asta cale
 Dóra — dór' m'oiu fericí.

Fericirea suridienda
 Totu naintea mea mergea, —
 Io-i urmam — — —, dar' ce osenda ! —
 Câ de mine totu fugiá.

De-ajungeam intr'o poiana
 Ratecindu totu printre flori,
 Sórtea-mi cruda si tirana
 M'asupriá totu cu flori.

Pentru mine nici o flóre
 N'are farmeculu cerescu ;
 Câ-a mea flóre aici sub sóre
 Nu-e iertatu ca — s'ó iubescu !

III.

Insedaru ti-asiu díce,
 Dulce mandr'a mea,
 Cumca-asiu fi ferice
 Déca m'ai amá.

Insedara ti-asiu spune,
 Cumca te iubescu, —
 Câ pentr' alu teu nume
 Tóte le jertfescu.

Insedaru mi vine
 Pe cruce sê joru,
 Cumca pentru tine
 Gat'a sumu sê moru.

Insedaru, câ-ci mie
 Dorulu n'a 'nflori,
 Ci pentru vecie
 Iute va perí.

Ca lun'a pre sóre
 Totu te voiu cautá, —
 Dar' diu'a de amóre !
 Nici candu n'oiu affá.

A dílei lumina
 Tie-ti va luci, —
 Dar' eu, — dulce dína,
 Tristu voiu pribegí.

Printre nuori si stele
 Lun'a-o vedu plutindu ...
 Eu de doru si gele
 Moru amaru plangendu.

Julianu Grozescu.

DOMNITTA ROSAND'A.

O schitia dramatica in cinci acte.

(Urmare.)

SCEN'A VII.

Totu aceia si Milescu.

Milescu: (intrandu prin usi'a din drépt'a.) E
 verb'a de vrajitóre ! O, nu te spariá, verisióra ;
 numai atât'a am audítu si eu, si déca vrajitórea
 este in adeveru buna, apoi trebue sê-ti fi spusu
 de mai nainte, câ voiu audí numai atât'a.

Rosand'a: (confusa) Mi-pare bine, vere, câ
 esti totud'auna veselu ; dar mi-pare reu, câ nu
 tóta lumea póte impartesî veselí'a dtale. Ai venitu
 sê-mi spuni ceva, jupâne spatare ?

Milescu: Cam asié; dar te vedu câ nu esti in apele dtale . . . Eram sê te intrebu, déca ai primitu o óla cu nisce flori?

Saft'a: (iute) Da, da; domniti'a a primitu, boerule . . .

Rosand'a: (rosîndu) Si ce te privesce, vere, déca am primitu séu déca n'am primitu?

Milescu: (cu mirare, uitandu-se la amen-dóue) Vedi bine câ me privesce . . . Cum, Dómnne, sê nu me privésca . . . Acea óla este . . .

Saft'a: (intrerumpendu) Este de unde este! . . . Nu vedi, boerule, câ domniti'a e obosita dupa plimbare si vré sê se odihnésca?

Milescu: (salutandu cu respectu) Déca e asié, me ducu. Paharnicés'a intréba . . . (Audîndu aceste cuvinte, Saft'a face o miscare cu man'a si restórna dupa ferésta vasulu cu flori, care cade afara in gradina.)

Rcsand'a: (alergandu la ferésta) Ce ai facutu, Saftico! O Dómnne! O flóre asié de frumósa! Se va fi stricatu! . . . Nu intielegu, cum sê nu bagi séma! . . . (Scóte capulu pe ferésta, apoi se rapede la usi'a din fundu si ese.)

SCEN'A VIII.

Saft'a si Milescu.

Milescu: (Cu manele in siolduri) Apoi bine?

Saft'a: (Totu asié) Apoi bine!

Milescu: Adeca-te?

Saft'a: Adeca-te!

Milescu: Iute, vulpóica! Ce insemnéza tóte astea?

Saft'a: Ia insemnéza atâta, câ domniti'a nu vré acuma sê auda nimica. O sê-i spunu mai tardîu de baétulu paharnicesei dtale; ti-fagaduescu, desi anelulu nu face neci duoi taleri, macaru câ-e din strainatate. Numai dta sê nu te mai amesteci.

Milescu: Asié totu se mai póte. Cauta sê nu me dai de rusîne, Saftico. N'asiu vré, draga, ca lumea sê afle, câ nu am nimicu santu pe fati'a pamentului, neci chiaru pistóle turcesci. Dar de ce óre ti-stralucescu asié ochisiorii? Óre! Scii câ incepu a crede, câ esti frumosîca cum se cade, si dreptu dovéda, sum gata a-ti da o sarutare.

Saft'a: Pastréz'o pentru altele, boerule.

Milescu: Nu, nu, nu! Este peste putintia ca s'o pastrezu! Celu putînu sê nu aibi anelulu de totu dejaba, déca nu-mi vei face isprava pentru baétulu paharnicesei. Vedi câ te cam pricepu, sîrétu? Asié dara, prin urmare . . . (Saft'a se improtivesce, Milescu o saruta).

SCEN'A IX.

Totu aceia si Coributu.

Coributu: (oprindu-se in usi'a din fundu) Aa! Ce intemplare!

Milescu: O nemica tóta! Déca nu vedeai dta, printiule, o vedeau paretii; este totu una, adeca vréu sê dîcu, câ nici dta nu vei spune nimenui, ca si paretii. Asiu dorí sê sciu inse, sê nu fla cu superare, cum de ai intratu asié de lesne in odaí'a domnitiei, fara ca sê fii femeia séu celu putînu unu veru primaru ca mine?

Coributu: Oho! me icai pré din scurtu, boerule. Nu sum atátu de vinovatu precum ti se pare dtale. N'am gasitu pe nimine la intrare, éta totulu. Dta intielegi fórté bine, câ unu omu ca mine nu póte sê astepte dupa usia.

Saft'a: Dar unde sê fia aprodii?

Milescu: (gesticulandu) Flórea a alergatu dupa ferésta; domniti'a a alergatu dupa flóre; aprodii au alergatu dupa domnitia . . . Incurcatur'a s'a limpedîtu, printiule, si te iertu asta data câ n'ai asteptatu dupa usia; dar nu-ti potu iertá neci de cum, câ nu vrei sê-mi vindi calulu dtale celu roibu, singuruļu lucru ce-mi mai lipsesce inca pentru ca sê gustu deplin'a fericire a unui cugetu impacatu!

Coributu: In adeveru, boerule, nu-ti vendu calulu meu, dar te rogu sê-lu primesci in daru, ca semnu de prietesiugu. Este chiaru acum la pórtá, infrênatu si insieuatu . . .

Milescu: Ti-multiumescu, printiule . . .

Coributu: Roibulu te astépta, boerule.

Milescu: Cu tóte astea, asiu poté sê-lu ieau si mai tardîu.

Coributu: Dar de ce óre nu acuma?

Milescu: (lovindu-lu pe umeru) Te intielegu, printiule!

Coributu: Ce vrei sê dîci cu ast'a?

Milescu: Vréu sê dîcu, câ câte odata caii iau naravurile stapaniloru si câ, prin urmare, roibulu dtale nu scie neci elu a asteptá dupa usia. Te lasu dara singuru cu Saft'a . . . singuru cu Saft'a. Vedi câ te-am intielesu, printiule? Acuma slug'a plecata . . . (Ese.)

SCEN'A X.

Coributu si Saft'a.

Coributu: In sfêrsîtu, am scapatu de pepelea! Spune-mi, Safto, ce veste?

Saft'a: De minune, boerule printiu!

Coributu: Dieu?

Saft'a: Domniti'a te iubesce, te iubesce inse, fara a-si da séma, fara a scíea singura . . . Dar éta mai vine cine-va. Pune-te la o parte . . .

SCEN'A XI.

Totu aceia si Rosand'a.

Rosand'a: (fara a vedé pe Coributu) S'a turtitu serman'a florica! Am dat'o gradinariului ca s'o caute ca pe o fiintia bolnava, ce-mi este draga. N'am avutu parte de darulu printiului...

Coributu: (cu unu gestu de mirare) De darulu meu? Ce feliu? (Saft'a i face semne).

Rosand'a: A! dta ai fostu aice, printiule..?

Coributu: (Salutandu-o) Da, domnitia, si tocmai câtu p'ací eram sê uitu de darulu meu, de acea flóre, pare-mi-se... o jucaria, de care nici nu-mi mai aduceam a-minte, si alu careia singurulu pretiu este de a fí placutu mariei tale.

Rosand'a: In adeveru, o flóre atâtu de frumósa!... Sum fórte mahnitá...

Coributu: Lasa, domnitia! Nu te mahní de perderea unei flori, câ-ci mane o s'o uiti, cape-tandu o alt'a. Asié se trece totulu in lume (oftandu) si sunt pré putîni acei nefericiti, cari n'au darulu de a uitá o flóre, ce-au iubitu odata. O asiésórte me astépta pe mine.... Am venitu ca sê te vedu pentru cea dupa urma data, multu frumósa domnitia.

Rosand'a: (turburata) Nu te intielegu, printiule....

Coributu: Peste unu ciasu parasescu Moldov'a.

Rosand'a: Parasescu Moldov'a? Dar ce ti-a facutu óre biét'a nóstra tierisióra?

Coributu: Me mai intrebi, domnitia? Sunt lucruri, ce nu se potu spune! Sunt taine, ce se citescu in ochi, in miscâri, in ffa-care pasu, dar nu se voru cití nici odata in cuvinte; câ-ci vorb'a rece si mesurata este giulgiulu animei!

Saft'a: (la urechi'a Rosandei) Sermanulu! Cum te iubesc... adu-ti a minte de vrajitóre.

Rosand'a: Dar déca eu te-asíu rogá.... déca te-asíu rogá eu ca sê nu ne lasi asié curendu?

Coributu: Prin acésta, scump'a mea domnitia, ai rostí o osenda séu o binecuventare, una din dóue. (Ingenuchiandu.) Me vei osendí tu óre a morí de o mfia de ori in ffa-care minuta, scfíndu-me langa tine, vediendu-te pe tine, traindu cu aceia-si suflare ce adiéza buzele tale si silindu-me a nabusí in mine glasulu desperârii, ce-mi striga necontentitu: ea nu te baga in séma! ea nu te iubesc! (Rosand'a i intinde man'a, Coributu o saruta.)

SCEN'A XII.

Totu aceia si Milesco.

Milesco: (oprindu-se in usia.) In sfêrsîtu, éta câ te-am prinsu si eu, printiule!

(Cortin'a se lasa.)

ACTULU II.

VLADICII GRECI.

Gradin'a palatului domnescu, alu caruia edificiu se vede la stang'a.

SCEN'A I.

Milesco, Barbu, Carlanu, Falca si Codreanu.

Milesco: Tu, capitane Barbule, cu dorobantii tei, vei face alaiu dupa trasur'a pré-santîtului chir Ioanichie, mitropolitu de Chesaria (Barbu se inchina si ese). Tu, capitane Falca, cu dorobantii tei, vei face alaiu dupa trasur'a pré-santîtului chir Mavrichie, arhiepiscopu de Gazaria. (Falca se inchina si ese). Tu, capitane Codrene, cu dorobantii tei, vei face alaiu dupa trasur'a pré-santîtului chir... dî-i pe nume.

Codreanu: Chir Pavliké...

Milesco: Dî Lichie, nu Liké, macaru câ se cam potrivesc. Asié dara, tîe ti-dau pe séma pe pré-santîtulu chir Pavlichie, vladica de Nazaria. (Codreanu se inchina si ese). Tu, capitane Carlane... dieu, nu sciu ce alaiu sê mai faci si tu! Iérta-me, Dómne, câ multi mitropoliti, arhiepiscopi si vladici de prin tóie unghiurile tieriei grecesci s'au mai pripasítu si pe la noi, tocmai sub domni'a mariei sale Vasile-voda unchiu-meu, fara ca sê scii cum, pentru ce, de unde si pana candu! Joannichie, Mavrichie, Pavlichie, Chesaria, Gazaria, Nazaria...

Carlanu: Mai alesu acuma, jupâne spatate, cu privilegiulu nuntei, mariei sale domnitiei, lasiulu nostru s'a umplutu ca ne alta data de totu feliu de sfintienii, care de care mai pocita! A séra am vediutu cu ochii mei sosindu, incungiuratu de vr'o suta de ucenici, pré-santîtulu chir Macarie.

Milesco: Patriarculu de Antiochia, unu santu arapescu negru ca pecatulu, iérta-me, Dómne! Apoi tocmai asta, capitane Carlane. Du-te dara cu dorobantii de-i fâ alaiu pré-santîtei sale. Bine câ mi-ai adusu aminte. (Carlanu se inchina si ese.)

SCEN'A II.

Milesco singuru.

Bre, bre, bre, bre! sê vedemu si catastihulu. (Scóte din pozunaru o condicuita si citesce.) Optu-dieci si nóue egumeni; la ffa-care pe dî merticu de la vistieria o pane alba de faina pieluita, o pane négra, o litra de untu-de-lemn, o oca de vinu de Odobesci, o litra de luminâri de céra, o litra de luminâri de seu, o lamâia, patru bratie de lemne, o litra orezu, arpacasiu, linte, fasole, meu....

SCEN'A III.
Milescu si Barbu.

Barbu: (intrandu iute) Jupâne spatate...

Milescu: (ascundiendu condicuti'a) Ce este?

Barbu: Pórt'a monastirii Trei-sfetiteli e inchisa. Popii nu ne lasa sê intrâmu ...

SCEN'A IV.

Totu aceia si Falca.

Falca: (intrandu iute) Jupâne spatate! Portile monastirii Santa-Vineri sunt inchise.

Milescu: Si acolo?

MILANU OBRENOVICIU IV PRINCIPELE SERBIEI.

Milescu: De ce?

Barbu: Ni s'a respunsu, câ parintele mitropolitu Joanichie dórme.

Milescu: (cu mirare) Dórme?

Barbu: Dórme.

Milescu: Dórme acum? la amédi?

Falca: Calugarii ni-au respunsu, câ parintele archiepiscopu Mavrachie...

Milescu: Dec! ce face?

Falca: Bea cafea.

Milescu: Bea cafea cu portile inchise?

Falca: Apoi de! asié sunt grecii!

SCEN'A V.

Totu aceia si Codreanu.

Codreanu: (intrandu iute) Jupâne spatare! Monastirea Barbiou e inchisa. Parintele vladica Pavliché...

Milescu: Dórme?

Codreanu: Ba s'a scolaru.

Milescu: Bé cafea?

Codreanu: Ba a beut'o.

Milescu: Apoi bine! ce face?

Codreanu: Trage din narghelea.

SCEN'A VI.

Totu aceia si Carlanu.

Carlanu: (intrandu iute) Jupâne spatare...

Milescu: (intrerumpendu) Vrei sê-mi spuni, câ monastirea Golia este inchisa? O sciu de mai nainte!

Carlanu: O sciti?...

Milescu: Negresîtu! Patriarcu Macarie va fi facandu si elu ce-va ce nu se face cu portile deschise... Séu dórme, séu bea cafea, ori trage din narghelea... Én ascultati, voiniciloru! Plecati câte-si patru si spargeti portile... Ba nu; asteptati-me la scar'a divanului celui micu, pana sê intrebu pe insu-si Mari'a sa voda, ce-e de facutu cu pré-sant'a lene a pré-santîloru greci. (Ese.)

(Va urme.)

B. P. Hajdou.

FEMEILE IN EVULU MIEDIU.

Lamartine dîce, câ nu este opu clasicu si n'a fostu evenimentu grandiosu, la care sê nu fia participatu si femeile. Si istoriculu francesu are dreptu: — câ-ci recautandu preste istori'a universala vedemu, câ germinulu celoru mai considerabile fapte istorice a fostu câte o femeia esaltata. Asié si la romanticitatea evului mediu femeile au avutu o rola insemnata. — Caracterulu evului mediu e rezultatulu caracterulu contemporane a femeiloru.

Istori'a evului mediu e cea mai frumósa, mai desfetatóre si mai romantica. Popóre necunoscute se ivescu pe scena, cari debutéza si éra disparu. Imperiulu romanu, care cuprindea in sine lumea antica, cade, pe acarui ruine se redica regate nóue sí popóre necunoscute. — Tóte se inschimba: — moravuri barbare, datine necunoscute; civilizatiune nóua. Pe langa aceste nescari remasîtie din viéti'a sociala romana, suveniru din tempurile trecute.

La popórele barbare, cari s'au ivitu pe scena si au restornatu imperiulu romanu, indepen-

denti'a personala a fostu cu multu mai desvoltata, decâtu la popórele din lumea antica. La aceste popóre independenti'a persónei femeiesci nu numai érá cunoscuta; ma femeia érá mai respectata decâtu ori ce persóna onesta. Acésta pre incetu s'a latîtu la tóte popórele din evulu mediu, si ide'a, de a respectá pre femei a triumfatu preste tóte superstitiunile evului mediu.

Asié activitâti femeiesci i s'a deschisu unu campu largu, undes'a potutu desvoltá liberu, spiritulu, mintea i s'a potutu perfectiuná si anim'a a i se nobilá. — N'au fostu apesate, eschise din viéti'a publica, din viéti'a sociala. Si de ací urméza, câ femeile in evulu acest'a aveau o influentia mare asupra barbatiloru, carea a servitu fórte multu omenimei, a inaintatu viéti'a sociala si civilizatiunea universala.

Femeia érá in casa cea ce i se cuvine a fi. Ea si-crescea pruncii pana la o versta dupa placulu ei, dispunea despre dinsa si despre ale sale libera.

Evenimentele grandióse a evului mediu: latîrea si triumfarea religiunei lui Christu, stramutarea popóreloru de ici cóle, feudalismulu, cruciatele, cavaleri'a au avutu o influentia ponderósa a supra caracterulu si sentiemiinteloru femeiesci. Caracterulu si sentiemiintele — din aceste stramutari — desvoltandu-se au luat u o direptiune romantica; cugetarea le érá stramutavera, fantastica. — Romanticitatea domniá pre totindene! Inse cea mai mare influentia asupra animei femeiesci a eserciatu si aici: — religiunea. Religiunea lui Christu le-a moiatu anim'a. Le-a facutu blande, generose si iubítóre de ómeni, de si n'au ajunsu la adeveret'a perfectiune, si nobilitatu moralitatea. Ele credeau fara a judecá, luerau fara a precugetá, de unde urméza, câ cu putîna esceptiune au fostu fanatice, — bigóte.

Spre inaltiarea, marirea si respectarea femeiloru a facutu fórte multu cavaleri'a, a careia devisa érá: „onórea personala, protectiunea si respectarea femeiloru.“ Tenerulu si-tienea norocire a se numerá intre cavaleri. Érá falosu, déca avea o amoresa pre carea o adorá si protegea. Érá ferice, candu in genunchi si-putea dechiará amonulu oferindu-si braciulu, viéti'a pentru o privire, pentru o voce de sperantia. — Femeia érá idealulu, tînt'a tenerului, pe carea o adorá, in antea careia ingenunchiá cu o pietate santa ca in antea altariului divin. Pentru femeia si amoru si-sacrá viéti'a voiosu. In antea cavaleriloru femeia érá mai multu decâtu pamenténa; érá o aparintia divina, unu angeru din ceea lume tramisu in lumea amara sê indulcésca viéti'a barbatiloru, sê-i mangaie. Acésta idea, carea s'a

nascutu in patri'a civilisatiunei, in Franci'a si Normandi'a, curendu s'a latîtu in tóta Europ'a si mai alesu in Germani'a, si fiindu imbratio-siata de spiritulu tempului a triumfatu pre-totindene.

Poetii cantau despre femei si amoru, cavalerii si-recomendau sabi'a si braciulu spre aperearea loru, trubadurii le desfetau cu cantari, cu hori si piese. Frumosu tempu, frumóse suveniru pentru femei!

Cei mai renumiti poeti si literati scriu despre femei ca despre angeri mangaitori, ca despre decórea omenimei. Le glorifica si le adóra in opunile loru. Asié Dante a cantatu pe Beatrice, Petrarca a eternisatu pe Laur'a si Boccaccio pe Fiamett'a. Dintre cei mai renumiti regi si principii au fostu, cari ingenunchiau inaintea femeiloru si ca cavalerii si-puneau sabi'a la petiórele loru. Asié a fostu imperatulu Fridericu II., Richardu regele Angliei, Alfonsu II. si Petru III. din Aragoni'a, Fridericu III. din Sicili'a si alti multi dintre boieri si principii. Dintre cavalerii in adorare catra femei au escelatu: Petru din Veneti'a, Thibaultu din Champagne Foulques, Petru Vidalu, Bernatu Vertadour Fuleo din Marseille si Bertrand de Bora. In Itali'a a fostu Sordello din Mantu'a, Guido Guinicelli, poetulu amorului idealu Guido Cavalcanti si altii.

Asié fiindu sesulu femeiescu inbratiosiatu, nu e mirare câ a devenitu unu objectu de adoratiune. Mai multu in tempurile primitive a civilisatiunei neci câ a potutu asceptá. Precum am dîsu, erau flusturate, fantaste si neprecugetatóre, câ sciau câ este cine sê le protéga. Inse au fostu intre ele si serióse cari au inaintatu civilisatiunea, au cultivatu sciintiele. Intre acestea a fostu damicel'a de Lezardiere carea a culesu fórtu multe resturi din dreptulu romanu, precum recunoscú Savigny si Hullman. Abelu Resumatu in cartea sa: „Memoria asupra relatiuniloru politice a principiloru crestini cu imperatoříi mongoli, dîce: câ o femeia din Metz anume Paquette a ajunsu óre cumuva in Tataria unde a facutu fórtu multu petru desvoltarea culturai la mongoli.

Cu inceputulu evului mediu vedemu o lupta desperata intre civilisatiunea antica si barbaria, intre crestinismu si paganismu. Acésta lupta cu atâta a fostu mai cumplita, pentru câ s'a escatu din convingerea si semtiementele religióse a ómeniloru. Aici nu erá considerata santitatea altariului, inocenti'a femeiei, dreptulu naturalu a omului, tóte s'au profanatu, tóte s'au calcatu si pitióre. Evenemintele fanatiche au ra-

pitu cu sine mai multe femei, cari au luat parte la tóte relele, la tóte faradelegile. Vedemu femei desbracate de tóte semtiementele blande, conduse numai de patime si de voluptâti scârbóse. Asié a fostu Brunhild'a si Fredegund'a din cas'a Merovingiloru, cari au domnitu preste Franci cu instrumintele cele mai ticalóse. Sub ele erá esilata de la curte moralitatea si virtutea. Insielatiuni, vendiari, ucideri si pecatele cele mai uritióse erau de tóte dîlele. In fine Francii si curtenii s'au scârbitu de misieliele loru.

S'a desceptata in ei demnitatea omenésca si au scuturatu jugulu femeiloru desfrenate. Fetio-rii loru inca s'au scarbitu de ele, si nepotendu-le suferi pecatele, le-au judecatu la mórte pe amendóue. Lótaru fíiulu Fredegundei cu sange rece a aprobatu judecat'a. Brunhild'a a muritu intrunu modu infioratoriu, au legatu-o de cód'a unui calu si asié au purtatu-o pana ce si-a datu sufletulu. — Asié s'au pedepsitu de fiii loru pentru pecatele si faptele negre ce au comisú.

O femeia fara anima semtítóre a fostu Teodora muierea imperatoriului romanu Iustinianu. Ca fêta a fostu teatralista in Cypru unde a dusu o viétia desfrenata. Frumseti'a si maiestri'a insielatiunei de pe bina, si din bordelele Cyprului a redicatu-o pe tronulu romanu. Asupra lui Iustinianu ea a eserciatu o influentia atâtu de mare, incâtu elu prin decrete demandá ca poporulu pre muierea lui „care i-a destinat-o providenti'a“ sê o stimeze. De viétia corupta de mai nainte, — ca imperatésa a abdîsu, dar nu mai ca sê comita alte fapte grozave si faradelegi. Pe clientii ei de mai nainte, cu cari si-a petrecutu dîlele desfrenate i batujocurea si-i omoriá fara mila. In intrige, ucideri si faradelegi si-aflá desdaunarea pentru libovnicia pierduta. Unu esemplu tristu, câ déca femei'a luneca odata de pe calea virtutii, déca se inéca in voluptatile uritióse, nemicu nu póte sê o mantuie. Cauta sê pice jertfa pecatelor.

O rola tragica a avutu Rosamund'a fêta regelui gepidu si muierea lui Alboinu regelui longobardiloru. Ca tenera erá blanda si iubítóre de ómeni; inse evenimentele mai tardie au facutu-o crudela infiorátóre si nefericita. Sil'a a facutu sê fia muierea brutalului Alboinu, care nu crutiá nimicu, ce erá santu si legibilu. Pe socrulu seu, pe tatalu blandeii Rosamund'a l'a ucisu, din curcubeta capului si-a facutu pocalu din care bea vinu. La unu ospetiu a silitu si pe Rosamund'a sê bee din pocalulu acest'a. Mai nainte a vate natu semtiementele fragede a muierei sale si cu acésta fapta o a instrainatu

de totu de catra dinsulu. Rosa mund'a se uitá la elu ca la unu ucigatoriu trupescu si suflescu. Beutur'a din capulu tatane-so a facutu o impresiune straordinaria in ea. I-a tempitu semtiemintele si i-a tulburatu sangele si mintea. Indata dupa ospetiu candu Alboinu dormiá greu, apucà unu pumnalu si lu-strapunse. Apoi de ací inainte a dusu o viétia ticalósa si desfrenata. Insielá, ucidea si inotá in desfrenâri, pana in fine s'a inecatú in ele. Voindu a inveniná pre unu amoresu alu seu, acest'a a silitu-o de a beutu si ea din veninu, care apoi i-a causatu mórtea. Déca sórtea nu o ar fi legatu de Alboinu, dóra ar' fi avutu o viétia mai fericita.

Unu caracteru dejositu vedemu la Iren'a muierea imperatoriului bizantinu Leone IV. dupa acaruia mórte tempuria a luatu ea guvernarea imperiului, si a ordinatu, ca icónele, cari antecessorii ei le-au fostu esilatu din beserica sê se restitue. — De almintrenea a fostu o muiere fara semtîri si degenerata. La fiulu seu Constantinu i-a scosu ochii numai ca sê póta guverná ea imperiulu si mai incolo. A comisú multe faradelegi, numai ca sê nu scape puterea din mana. Scopulu ei erá, ca sê se marite dupa Carolu celu mare, pentru care scopu a fostu autór'a multoru intrige. Dorulu nu i s'a implenitú, câ-ci a fostu despoziata de tronu si esilata din patria. Apoi a amblatu ratecindu de ici cóle neaflandu-si nicairi odichna. Acésta i-a fostu resplat'a pentru pecatêle comise; in fine a muritu in miseria pe insul'a Lesbos. Monacii pentru darurile cele multe ce le-a datú si câ a restituitú icónele, au numeratu-o intre santi si canonisatu la anulu 803.

In seclulu alu 10 vedemu in Itali'a nisce femei, cari si-au profanatu memori'a cu tin'a imoralitâti. — Dintre acestea a fostu principes'a Irmengard, o femeia frumósa la esterioru, atragátore si seducátore. Frumseti'a si-o folosea de instrumentu de a resturná tronuri, a constitui state si a perde pre acei nefericiti, cari picau in curs'a ei. Pe regele Rudolfu alu II l'a indemnatu de in Veron'a a ucisu pe Beranger, si i-a respitu tronulu si averile, cari ea le-a cheluitu pe lusu si petreceri. Dupa ce le-a gatatu, prin o intriga a smancitu pre Rudolfu de pre tronu si l'a ocupatu contele burgundu Hugo, caruia mai tardîu si-a oferitu si amorulu.

In Rom'a totu in secululu 10, rolau dóue femei Teodor'a si Marozzi'a, frumóse, viclene si audace. Dupa placulu loru puneau pe tronulu pontificale pe amoresii loru, pe copii séu nepoti. Au comisú fapte, de la cari totu semtiementulu nobilu se întórce cu grétia. — Dupa adevverulu

istoriei — ele au prefacutu cetatea crestinatati in nisce bordele spurcate si uritióse. Rom'a nu lesne le-a pututu uitá si mai tardîu le blastemá memori'a.

Unu caracteru italianu vedemu la Stefani'a, muierea frumósa a lui Crescentius. Candu Otone III. a ocupatu Itali'a, pe Crescentius l'a judecatu la mórte si i-a taiatu capulu in Rom'a la 999. Stefani'a si-iubea barbatulu cu unu amoru pasionatu, cum numai póte iubi o femeia de sub clim'a Italiei. Mórtea barbatu-seu o a provocatu spre resbunare. „Sum frumósa si sum Italiana, capace de a me resbuná“ a dîsu candu a audîtu de mórtea lui Crescentius. — Apoi a simulatu o voia placuta, câ s'a mantuitu de barbatulu seu, s'a apropiatu de Otone si cu gratiele ei rapitóre, cu amorulu ferbinte l'a prinsu in cursa. Candu se odichnea pe pieptulu móle si voluptuosu a Stefaniei, l'a strapunsu cu man'a stanga de nu s'a mai tredîtu, in 23 ianuariu 1002.

Unu caracteru misielu ne aréta istori'a in Adela muierea betranului grafu din Germani'a, Dedi. Atâtea misielii a facutu, incâtu omului-e grétia a le pomení. Erá conducátoreá unui complotu, care avea de scopu a destroná pe Enricu IV. Cine-i stá in cale, numai prin mórte scapá de ea. Asié a patîtu-o si fiulu ei, tenerulu Dedi. Voindu a descoperí complotulu a picatu jertfa intrigei mamei sale la anulu 1071.

In imperiulu romanu din oriente dóue femei Zoe si Teodor'a fetele lui Constantinu alu IV. au guvernatu mai multi ani cu crudelitate si tirania. Eroc'a loru e scrisa cu litere negre in istori'a bisantiniloru.

Asemenea loru a fostu Joana din Neapolu, carea pe barbatulu seu Andreiu la sugrumatu, apoi s'a maritatu dupa acela, care si-a fostu profanatu manele cu sangele lui Andreiu. De 4 ori s'a maritatu dupa ce a scapatu de Andreiu — si a comisú fapte, pre cari istori'a se sfiesce a le enará.

Acestea au fostu nisce caractere, pe cari posteritatea le condémna, inse de ací nu putemu judecá totu genulu femeiescu din evulu mediu. Aceste au fostu resultatulu — precum am dîsu — a luptei intre intunerecu si lumina, intre crestinatate si paganismu. Acestea femei au fostu conduse de pasiunea si fanatismulu credintiei desierte si órbe.

Alesandru Onaciu.

(Finea va urmá.)

Conversare cu cetitórele.

— Viena, 16 iuliu'a 1868. —

(Tacerca mea, — multumirea interna, — iérna cu gerulu si primavér'a cu florile sale, — sementi'a libertátii, — detorintia femeiei, — rolulu ei in istoria si in viéti'a publica, — chiamarca femeiei romane).

Atât'a tempu de cându n'am conversatu impreuna. Asta tacere indelungata pentru mine e preapesatóre, trebue s'o intrerupu. Convorbindu cu D. V. gustu consolatiunea si fericirea ce o simte unu frate indepartatu cându se adreséza catra sororile sale. Voiu fi mandru, déca ve voiu poté procura macaru unu momentu de distractiune si multumire interna.

Conversatiunea nóstra cea din urma avù locu asta iérna. O iérna grea domniá pre aici ca si pre la D. V. Ací iérna trecù dandu locu primaverii si verei cu florile si delicialeloru. Asié e pe aici, dar'pre la D. V. dorete! si acum domnesce o iérna cumplita. Nu sciú cându veti avé primavéra. Unde domnesce gerulu, florile moru, unde nu lucece sórele libertátii, resaru cate-nele robiei. Vai animeloru cari nu se bucura de maiulu libertátii!

Cu tóte aste curagiu, sororiloru! Asta iérna nu va fi eterna, si apoi animele D. V. batu multu mai vii si mai tare, decátu sê le póta amurtí gerulu actuale. Nu mai acela inghétia, care nu se lupta contra frigului. Se díce cá cece ce voiesce femeia, trebue sê se implinésca. Voiti si veti poté. Gradinariulu care voiesce sê se mândrésca cu o gradina frumósa, adunandu sementi'a floriloru o pastréza pentru tempulu primaverii, si o sâdesce candu primele radie a le sóreli ei saruta natur'a. Asié lucrati si D. V. Pastrati in anima sementi'a libertátii, ca venindu primavér'a sê o poteti sâdí, si asié se adornati grandin'a natiunei. Nu uitati, cá aveti a implini detorintie sante fatia cu natiunea, fatia cu patri'a si venitoriulu.

E adeveratu, cá adi sunteti inca unu membru dependentu, subordinatu alu societátii. Dar' astu reu va luá capetu. Devis'a secului nostru e: „drepturi si detorintie egali pentru toti si pentru tóte.“ Epc'a privilegieloru trecù. E adeveratu cá pana acum ati fostu eschise de la viéti'a publica, ati fostu crescute in spiritulu servitutii, ati fostu considerate ca „neómeni.“ De asta-di inainte inse barbatulu nu va fi domnu lu, ci fratele consórtiei sale.

Anim'a femeiei trebue sê bata pentru libertatea, onórea si demnitatea natiunala, cniar'asié de tare ca si a barbatului. Ast'a va fi atunci candu ea va fi emancipata. Ast'a emancipatiune, asta mantuire ori scapare e dupla: „scaparea de sub despotismulu la care o au condamnatu (osânditu) prejudetiulu omenimei, si mantuirea de sub despotismulu modei, luesului si vanitátii. Spre a ajunge la acést'a trebue se progresati, sê inaintati cu tempulu, trebue se ve eluptati libertatea spiritala, cu unu cuventu, sê invetiati, sê ve cultivati.

Venitoriulu omenimii depinde de la invingerea libertátii, egalitátii si a fratietátii asupra tiraniei. In asta lupta trebue sê iee parte si femeia, dar' nu numai cu corpulu, ci si cu spiritulu. Spiritulu libertátii trebue sê strabata anim'a femeiei, ca si a barbatului, ea trebue sê aduca in armonia detorintiele familiei cu celea ce le are catra patria si natiunea sa.

Pentruce sê nu se bucare si ea de drepturile omului? Numai tirani'a se radiema pre servitute, adeverat'a libertate si revérta donurile, binecuventarile si binefacerile sale asupra intregii omenimi, asupra barbatiloru ca si asupra femeiloru.

Pana acum numai prejudetiulu a lipsitu pre femeia de aste donuri si binefaceri. Candu adeverat'a libertate va domni pre pamentu, si femeia si va intielege chiamarca si detori'a sa, atunci va incetá si robia secului frumosu.

Istori'a ni arata destulu de chiaru cá ce influintia mare are fameia asupra desvoltárii omenimei. Lucretia antica se sinucide findu desonorata prin fiulu regelui; prin mórtea sa scapa Rom'a de tirani si introduce Republic'a. Republic'a francesa din a. 1792, s'a creatu prin o femeie, prin Du'a Roland. Elena mam'a lui Stefanu marele prin abnegatiunea si patriotismulu seu a facutu din fiulu seu unulu din cei mai mari eroi; Flóre — dému'a consórtie a lui Michaiu Eroulu facù din barbatulu seu unu bravu alu braviloru. Déca ar'poté vorbi vomicii morti a lui Mircea, a lui Stefanu, Michaiu, Horia, Vladimirescu si Jancu, ni ar spune cá „Femeia“ li-a datu sarutulu eroismului si martiriului. In revolutiunea din 1848 si in 1859 demenele fice ale Italiei, la apelurile lui Mazzini facura minuni cari pusera pre inimici in uimire. In revolutiunea din 1789 si in cea din 1848 femeia desvoltá o activitate mare, dar' mai multu cu manile, decátu cu spiritulu.

Inse devotamentulu fara spiritulu nu-e d'ajunsu. Femeia nu are numai sê spele si lege pre caraniti, ci trebue sê iee parte si cu spiritulu. Jun'a trebue sê nsufletiesca pre amante, sor'a pre frate, femeia pre consorte, asié cátu despartírea sê li para dulce, si dorulu luptei sê li crésca.

Unde o natiune e robita, femeia nu póte fi libera. Ajutati natiunei sê devina libera, atunci inse-ve veti fi libere. Sustieneti amorulu patriei si libertátii in animele parintiloru, fratiloru, barbatiloru si amantiloru vostri; indemnati-i la fapte mari, pasíti alaturea cu ei pre campulu luptei nationali, aratati cá meritati libertatea, si o veti avé. Cu cátu veti consacrá mai multu amoru natiunii si secului barbatescu, cu cátu lu-veti entusiasma mai tare pentru libertate, cu atât'a elu se va apropiá mai tare de voi, si va deveni „fratele“ nostru. Natiunea suferé, dar' suferé amaru, detorintia D. vostre este s'o consolati in dorerile ei. Asta o veti face déca nainte de tóte veti fi romane. In ce sta romanitatea? Nu intru a fi nascuta romana, ci intru a vorbi romanesc, a pastrá costumulu si datinele strabune, a sentí romanesc, a pastrá costumulu si a lucrá pentru realisarea idealului Romaniloru.

Interesulu ce vi-lu portu me silí se me marginescu de asta data numai asupra acestei materii; dar cu ocaziunea viitóre voiu avé onóre a ve intretiené asupra unoru obiecte demne de anim'a si de atentiunea D. V.

La revedere in curendu!

J. C. Dragescu.

Teatru natiunala.

Lugosiu, 15 iuliu. Pe candu ni se insciintia cá dlu Pascali cu societatea sa dramatica va ajungé la Lugosiu, asceptamu toti cu nerabdare sosirea óspetiloru doriti.

Logele pana la două, era din scaune peste 60, fara si abonate pe 6 reprezentări la sosire.

Afara de acest'a pregătire DD. Jov'a Popoviciu, Demetriu Popavita, Stefanu Bercianu si altii, primira in casele lor cu ospitalitate romana pe membrii societății.

Prim'a reprezentare fu sambata in 9 iuliu cu „Ea este nebuna“, si „Nevést'a sê-si urmeze barbatulu.“ Teatrulu nostru — cam micu — eră plinu de nu mai incapeau, — si multi se rentornara pentru că nu capetă locu.

Anim'a palpită, si asceptă cu doru mare redicarea cortinei. Căndu se arētă pe scena dna M. Pascali i se aruncara buchete si cununi de flori si o cununa cu cordele nationale, pe cari eră scriu: „Junimea romana. Dómnei M. Pascali. Pentru artea romana. Lugosiu 1868.“

Căndu incepuramu inse a cunósce artea teatrala a dlui Michaiu Pascali, fuseramu suprinsi cu totul, si-lu veduramu in drama si comedia cu esemenea usoretate, si precunoscuramu că este artistu adevveratu, artistu de clas'a prima pe scen'a européna.

Schimbarea spresiunilor de fatia, bucuri'a si in tristarea, risulu si plansulu, parea asié de naturale, încātu credeamu pe adevveratulu individu alu rolei.

Ne sentíramu dăra onorati cu visit'a acestei societăți dramatice, veduramu progresulu artei teatrala la romani, veduramu si adevveratu artistu romanu pe scena, si ne sentíramu si falosi fatia cu publiculu strainu.

Apropoz! publiculu strainu eră formalmente invitat, si i se pusera 6 loge la locu bunu spre dispusetiune; dar numai unu advocatu se folosí de invitarea noastră de caviintia, — si la reprezentarea prima, abié se vedea ici cole câte unulu de altu sange. După ce inse se latí faim'a, că acest'a societate are in sinulu seu membri apti, că cuadropulu e elegantu, piesele sunt oneste si bine alese, se indemnara mai multi straini a veni, dar acum nu mai puteau capetă loge si scaune, pentru că erau ocupate de romani.

A două reprezentare eră „Gargaunii“, a treia „Voinicosu si fricosu“, a patra „Femeile cari plangu“ si „Nu e fum fara focu“, era a cincia „Michaiu Vitézulu“ si „Unu paharu de ceaiu.“

La reprezentarea Michaiu Vitézulu, teatrulu asié a fostu de plinu, de nu s'a mai pomenitu in Lugosiu, — si caldur'a, de nu se potea suferi.

Dlu Pascali fu primitu intre aplause si vivate si cu o gramada de buchete si cununi de flori.

Am audítu si sentítu că limb'a romana pe scena, e o limba dulce, placuta si môle; impresiunea, ce facú limb'a romana a supra animelor romane e mare

Actorii o vorbescu cam iute, asié cum se vorbesce ia tíera; noi in partile aceste vorbimu mai raru, o mai traganamu, si a trebuitu sê ne dedămu urchile de a audí totu cuventulu de pe scena.

Cuadropulu, asié pentru piesele civile, precum pentru cele de costumu anticu si nationalu, e frumosu, cătu de elegantu, ba unele vestminte de totu pretióse, încātu pe teatrulu nostru asemene nu se observara.

Membrii societății preste totu sunt teneri bine alesi, si modesti. Diferite role, arēta inclinare catra artea teatrala si-si jóca rol'a cu succesu bunu, ma adescori mai multi inisi esceléza in rolele lor.

E greu a face vre-o clasificare mai de aprópe, si a avé o opiniune positiva, pentru că nu eram dedati cu

artea teatrala si critic'a; — dar potemu spune că conosciundu pe dlu Pascali de artistu, pe dna Pascali de actritia de clas'a prima, asemene pe dlu Gestianu, suntemu multiamiti cu societatea.

A. M. Marienescu.

Milanu Obrenovicu IV. principele Serbiei.

(Cu ilustratiuni pe pag. 277. 281.)

Amicii si supusii fideli a lui Michaiu principelui omoritu, au juratu inca langa consiugulu lui, că nu va pasí pe tronulu Serbiei altulu, decātu membru alu familiei Obrenovicu. Cuventulu si-l'au tienutu. Guvernulu provisoriu, a apucatu cu mani tari frenel guvernării, si n'a lasatu a se ruina tronulu Obrenoviciloru, după cum au speculatu conjuratii. Natiunea s'a arētatu nobila si démna, si prin faptulu infernalu, inlocu de a se instraină de omoritulu principe, s'a alipitu mai tare de elu si famili'a s'a. Acestei alipiri si-póte multiamí si Milanu alegerea; că-ci ca unu teneru de 15 ani inca nu póte ave merite pentru tron. Principele Milanu e filu fratelului lui Mihaiu principelui omoritu, si a princesei Mari'a Catargiu.

Principele Mihaiu inca pana eră in victia, s'a esprimatu mai de multeori, că neavendu elu prunci, voiesce se adopteze pe nepotulu seu, Milanu, si l'a si recomandat pe acest'a, fruntasiloru tierii si ministriloru, de successoru. Murindu inse fara veste, nu si-a potutu realisá formaliteru dorint'a acest'a; dar' ministrulu seu celu fidelu Ristisiu, care eră in Petropole pe cându s'a comisú faptulu monstruosu. aducandu-si a minte de voint'a principelui nefericitu, s'a grabitu la Parisu. si in 22 iuniu a rentorsu la Belgradu cu Milanu.

Vuetulu clopoteloru si bubuitulu tunurilor in 2 iuliu pe la 10 $\frac{1}{2}$ óre anuntiau. că scupcin'a a alesu pe Milanu Obrenovicu IV, de principe.

Tenerulu principe urmaritu de calareti din poporu, s'a dusu la topcideru. A intratu in scupcina, si primindu alegerea, a dísu: Sum teneru si slabu, dar me voi nisui, sê-mi fericescu patri'a si poporulu.

Fiindu principele inca minorenu, guvernarea tierii nu i s'a incredintiatu lui, fara scupcin'a a alesu trei membri, si acestia o voru conduce pana ce principele va fi maiorenu.

Poterile straine, tóte i-au gratulatu noului alesu si l'au reconosciutu de domnitoriu alu Serbiei. Insi si inalt'a pórtă, a carei suzeranitate numai de nume mai esista, inca s'a esprimatu, că stiméza voi'a poporului serbu.

In numerulu presinte producemu si ilustratiunea: „Parculu Topcideru.“ Vil'a acest'a simpla, prin casulu tristu ce a avutu a se petrece in ea, a devenitu o insemnata, carea istori'a totu deuna o va aminti. Atātu gradin'a cătu si locuinti'a o a edificatu Milosiu, tatalu nefericitului principe.

CE E NOU?

= (Anunciu.) Conformu conclusului adusu in siedint'i'a III. p. XXXII. a adunării generale a asociatiunei transilvane tienute la Clusiu in 28. aug. c. n. 1867, adunarea gener. a asociat. trans. rom. pentru anulu curinte 1867 $\frac{7}{8}$ se va tiené la Gherl'a in 25 $\frac{1}{13}$ si 26 $\frac{1}{14}$ augustu c. n. Ceea ce prin acest'a in sensulu §§loru 21

si 25 din statutele asociatiunii se aduce la cunoscint'a publica. Dela presidiulu asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. Sabiuu, in 2. iuliu c. n. 1868. I. Hannia mp., vicepres. I. V. Rusu mp., secret. II.

== (*Provocatiune.*) De óra-ce in urm'a conclusului adusu in anulu trecut la Clusiu, adunarea generala a asociatiunii se va tiené estu-tempu in Gherl'a, domnii membri ai asociatiunii rom. transilvane, cari au intentiunea de a veni la acésta adunare sunt provocati cu tóta onórea, sê binevoiéscã a incunoscint'ã despre acést'a pre comitetulu suberisu, pana in 10 augustu a. c. ca sê se póta face dispusetiunile necesarie in privint'a incortelãrii si celoru referitóre la bun'a primire. Din siedinti'a comitetului constituitu pentru buna primirea membriloru asociatiunii. Presiedintele comitetului Ioanu Andercu, Homorodanulu, m. p. Vasiliu Popu, m. p. not. comitetului.

** (*Atentatu contr'a maiestãtii sile.*) Septeman'a trecuta se respandise faim'a prin Vien'a, cã in parculu de Schönbrunn s'ar fi încercatu unu atentatu contr'a domnitoriului. Foiele regimului grabira indata a demintí acea faima ca o absurditate acum, candu maiestatea sa, fericindu-si tóte popórele, e atãtu de poporalu, diurariulu „Politik“ inse sustiene, cã scirea despre atentatulu fara resultatu a emanatu tocmã din tribunalulu penalu din Vien'a, prin urmare e fórtè credibila. Din demintítulu oficióseloru nu urméza de locu, cã scirea aceea sê fia in adeveru falsa. Se vorbiã, cã atentatoriulu s'a prinsu tocmã in momentul candu erã sê descarge revolverulu in contr'a maiestãtii sale. („Feder.“)

** (*O scire importanta*) sosita de la Blasiu cerculã dílele trecute prin tóte diuriale. A nume dintre canonicii de acolo, dnii Timoteu Cipariu, Vasiliu Ratiu, Grigoriu Mihali, Elia Vlas'a fura citati pe 12 iuliu la Osiorheiu, pentru cã au subsrisu pronunciamentulu. Precum aflãmu din o epistóla privata, dintre profesori asisdere sunt trasi la judeca doi insi, totu din caus'a acést'a.

** (*Procesu de presa.*) Tribunalulu din Têrgulu Muresiului a intentantu procesu de presa diurariului „Gazet'a Transilvaniei“ pentru publicarea a doi articoli, si a nume pentru pronunciamentulu din Blasiu si pentru altulu relativu la necesitatea unui congressu nationalu.

** (*Din Brasiovu*) se scriu urmatórele: „Adi in 8 iuliu pe la 10—11 óre inainte de médiadi fiscalulu districtualu, inotítu de patru asistenti, calcandu inaint'a dlui redactoru Jacobu Muresianu si visitandu-i in mârtefle cerú de la elu manuscriptulu, dupa care se publicase in „Gazeta“ pronunciamentulu de la Blatiu din 15 maiu. Tipografi'a lui Gött inca fu calcata totu din caus'a pronunciamentului.“

** (*O scena interesanta*) avú locu vineri in 17 iuliu in diet'a Ungariei. Dlu deputatu Elia Macelariu interpelã pe ministrulu justitiei, a,) cã are guvernulu cunoscint'a, cã barbatii natiunii romane se persecuéza din caus'a pronunciamentului? si b,) cã are intentiune sê faca, ca aceste perscuãri sê incete. Motivarea interperlatiunii escã mare turburare si fu primita cu sberature, strigãri si intrerumperi ne mai pomenite. Presiedintele lu-indrumã de dóua ori la ordine. Dlu ministru Horváth respunse, cã guvernulu nu va concede agitãri contra întregitãtii statului, si cã asifeliu de atacare a întregitãtii statului este identica cu atacarea cu arm'a etc. etc. Cas'a intréga, fara deosebire de partide primi cu

aplause frenetice respunsulu ministrului. Dlu Macelariu dechiarã, cã se va pronunciã in privint'a respunsului capetatu.

** (*Demonstratiune.*) Demonstratiunile ce s'au iutemplatu in 11. iuliu in Triestu, s'au mai repetítu si in 13. Casuri de mórte inca s'au intemplatu. Unele foi dícu cã au fostu unulu, éra altele patru. Despre nume-rulu celoru raniti, foile din Vien'a acusi scriu cã au fostu 10, acusi 40. Cravalulu acest'a a tienutu pana nóptea dupa 10 óre, candu esîndu band'a militara, a inceputu a umblã dintr'o strada in alta totu dícandu. Acést'a i-a placutu publiculu si a inceputu a strigá sê traiéscã band'a si comandantele Wetzlar. Intre ostasi inca sunt vre o câti-va raniti. Dintre locuitori a muritu cu asta ocaziune unulu, cu numele Parisi, la inmormentarea caruia a partecipatu o multíme de poporu.

Literatura si arte.

** (*Diurariu politicu „Reform'a“*) a reaparutu érasí. Redactiunea justifica intrerumperea publicãrii prin urmatórele cuvinte curióse: „Déca ar trebui sê ne scusãmu a supra intrumperii diurariului, amu avé mai multe de dísu. Unu proverbu romanu inse ne dispensa. Vorb'a ede argintu si tacerea de auru.“ Prin urmare, tacerea câte odata este mai buna si mai folositóre decãtu vórb'a; póte, cã „Reform'a tacandu, a potutu face mai multu in acést'a época de regenerare sociala si politica, si a servitu mai cu eficacitate principiului si scopului ce urmaresce, decãsu vorbindu.“

** (*A esítu de sub tipariu*) si se va publicá si in alte capitale in limbele respektive: „Eumathiea“ séu nóu'a metóda mnemonica, importanta, ca fórtè simpla si pré inlesnitóre, de Constantin Stefanide in Bucuresei.

** (*„Cestiunea Oriintelui.“*) Sub acestu titlu a aparutu la Bucuresei o brosiura de Sava N. Sioimescu.

Din strainetate.

△ (*Anticitãti.*) Cu ocaziunea saporiloru de la Pompei, au aflatu acum de curundu dóue paturi de bronzu. Anticitãti fórtè frumoése, decorate cu figuri rotunde si tírade de argintu si amorette. Acum sunt depuse in mu-seulu din Neapole.

△ (*In onórea*) eroului de la Magdala a lui Napier, s'a arangiatu o petrecere in Guildhall, la carea a luat parte principele Cambridge si principele de Sachsen-Weimar cu soci'a sa. Dupa cum se crede, Napier va fi decoratu cu rangulu de baronetu cu epitétulu de Magdala.

△ (*La serbarea*) inaugurãrii monumentului polonu din Sveti'a au invitatu si pe Garibaldi. Betranulu erou inse n'a luat parte, cã-ci e morbosu. Prin o epistola multiamesce invitarea, si intre altele a scrisu: „Adeseori am observatu cã nu-mi potu urmá indemnulul animei si acést'a totu deuna m'a facutu se sentiú dorere. Me dóre si acum cã nu potu se stau inaintea monumentului luptei pentru libertate a Poloniei. Me dóre cã anim'a mi-e mai tenera si mai sanetósa decãtu corpulu.“

△ (*O secta nóua.*) In Brem'a s'a descoperitu o societate secreta, a careia membri se numiau „cathechisti.“ Au avutu dóue cathechisme, unulu compus pe bas'a principiiloru bibliei si altulu pe bas'a principi-

eloru moderne, in care si politic'a s'a folositu multu. In localulu convenirei s'au aflatu 2000 de cathechisme de aceste duple. si dupa cum sê vede de pe datu, s'au tiparitu in New-York.

△ (*Armata de femei in Paraguay.*) Despre trupele de amazone din evulu vechiu amu mai auditu de multe ori, despre amazonele din Paraguay inse, forte arare ori. Statulu Paraguay porta resbelu cu statele vecine acum de mai multi ani si in resbelulu acest'a participéza si o armata curatu de femei. Maiorulu Margareta Ferreira si Anta Gill capitanulu sunt ofiririi comandanti, a unei trupe postate larga fluviulu marginariu a Paraguayului langa Tebicuari; si de unu tempu mai indelungatu apera cu succesu fluviulu, ca sê nu tréca inimicii peste elu. Generariulu lancieriloru Eliza Lynch cu centrulu armatei de femei e stationatu aprópe de unu orasielu, ca in tempu de lipsa, sê póta merge intru ajutoriu. Éra pe drumulu de la Villarica e asiediata arip'a drépta a armatei sub comand'a dómnei Heréro, carea e mam'a Margaretei Ferreira. Numerulu barbatiloru in Paraguay intru atâta a scadiutu, încâtu si in anulu trecutu totu lucrulu campului femeile singure l'au gatatu, ele au aratu, sapatu, cositu, semenatu si celelalte tóte, si acuma si batai'a ele trebeu sê o pórté. Trupele de miédianópte de langa Tranquera-Loreto inca sunt totu din femei. Femeile sunt spioni, curieri, si ele lucra si prin arsenale. Déca cumva armatele confederate ar' trece peste fluriulu Tebicuari cu poterea, atunci — díce o fôia americana — onórea europeii pretinde ca sê se puna capetu batáliei si sangele femeiloru sê nu se mai verse. Ér déca cumva — díce totu aceea fôia — s'ar intemplá ca ei sê fia respinsi de femei, atunci totu tesaurulu provinciei Matto-Grossa n'ar fi in strare sê le spele rusinea.

△ (*Noroculu si finitulu unui cartiaru.*) Joculu de carti dóra neci unde nu se mana cu atâta hazarteria ca intre militi'a din Egiptu. Dupa ce-si perde cutare-va toti banii si pretiósese, si-pune in carti armele, sabi'a, pistótele, calulu, pana mai in urma si vestmintele. Capitanulu Calil in restempu de vr'o 16 díle, pe toti colegii sei i-a lasatu mai numai in camesia. Audindu de acest'a comandantele, l'a chiamatu la sine, ca sê se jóce si cu elu: Capitanulu s'a dusu si jocandu-se, i-a mersu totu bine; intr'unu tardfu inse s'a intorsu joculu, si pe langa banii ce-i cascigase mai antâiu, si-a perdutu si pe ai sei toti pana in unu cruceriu. Atunci i-a dísu comandantole: „Acum, asié dara nu mai ai cu ce te jocá, ti-ai perdutu toti banii?“ „Pierdutu“ a respunsu capitanulu. „Na dara sínorulu acestu rosii.“ Sinorulu rosiiu in Egiptu însémna câ-i demanda sê se spandiure.

△ (*Stighelli*), renumitulu tenoristu a muritu in 3 a l. c. in vil'a sa, aprópe de Monza, in etate de 49 de ani.

△ (*Principele italianu Umbertu in München.*) Principele Umbertu si soci'a sa se afla fôrte bine in München. Regele au arangiatu mai multe festivitati in onórea ilustriloru ópeti. Poporului din München inse i-vine cam curiosu candu vede pe principele cu soci'a sa siédindu in ferestrele otelului fumandu din sugari; Precum si aceea, câ mai tóta diu'a siede in casa numai in camesia. Dar si decâtu de aceste, mai tare se mira, câ

alteti'a sa principele se imbraca cu ferestrele deschise. Se intielege câ ast'a de acolo vine, câ inaintea némtiului unu principe, ori plane unu domnitoriu e mai multu ca omu.

Gâcitura de siacu.

De Avramu Stanca.

pa	te,	spar-	'mi	spi-	nu-	ne,	gan-
de-	tia	Du-	Cu	de-	descu	ne	vediu
me	ce	par-	te	re-	su-	mai	mea
ran-	ste	a-	ne	Mór-	a-	te	'ti
tuiu	ve-	m'oiu	ci	Se	ma-	vre-	cu-
e-	spe-	pu-	ti-	de-	tea	ve-	D'a
Nu	ta!	dea,	nu-	ni-	seu.	mu	ta
Ce	mi	ne	par-	cu	É-	ca-	ste-

Se pote deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 21.

Turturica uita-ti dorulu!
De ce plangi tu prin pusii?
Câ e fluture amorulu,
Spune-mi pasere nu scii?

De ce plangi cu nencetare
Dupa tempulu ce-a trecutu,
Séu ti-vine intristare,
Câ speranti'a te-a vendutu?

De ce turburi und'a lina
Riulu limpede, curatu;
Pentru ce díci: sum straina
Si suspinu neincetatu?

P. H. Joanide.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele: Julia Suciú, Emilia Cadariu, Maria Budai, Luisa Murgu, Maria Dragosiu, Maria Cernetiu, Rosa Frentiu, Cornelia Cadariu. Laura Jonescu, Florentina Grecu, Emilia Gaboru, Ana Ratiu, Maria Cristianu, si de la domni: Stefanu Bene, Constantinu Spataru.

Deslegarea gâciturei din nr. 20, amu mai primiu t'o de la domniórf'a: Laura Jonescu, si de la domnulu: R. Popea.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi. Piat'a de pesci Nr. 9.